Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

16 päivänä heinäkuuta 2015*

Kilpailu — SEUT 102 artikla — Yritys, joka on sellaisen standardin kannalta olennaisen patentin haltija, jonka osalta se on antanut standardointielimelle sitoumuksen myöntää kolmansille lisenssin oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin eli ns. FRAND-ehdoin (fair, reasonable and non-discriminatory) — Määräävän markkina-aseman väärinkäyttö — Loukkauskanteet — Kieltokanne — Kanne, jossa vaaditaan tuotteiden vetämistä pois markkinoilta — Kanne, jossa vaaditaan kirjanpitotietojen toimittamista — Vahingonkorvauskanne — Standardin kannalta olennaisen patentin haltijan velvollisuudet

Asiassa C-170/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Landgericht Düsseldorf (Saksa) on esittänyt 21.3.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 5.4.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Huawei Technologies Co. Ltd

vastaan

ZTE Corp.

ja

ZTE Deutschland GmbH,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz sekä tuomarit C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász ja D. Šváby (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: M. Wathelet,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Malacek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 11.9.2014 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Huawei Technologies Co. Ltd, edustajinaan Rechtsanwalt C. Harmsen, Rechtsanwalt S. Barthelmess, Rechtsanwalt J. Witting, avocat D. Geradin ja advocaat M. Dolmans,

— ZTE Corp. ja ZTE Deutschland GmbH, edustajanaan Rechtsanwalt M. Fähndrich,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

— Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. Bulterman, C. Schillemans ja B. Koopman,

— Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Inez Fernandes ja S. Oliveira Pais,

— Suomen hallitus, asiamiehenään J. Heliskoski,

— Euroopan komissio, asiamiehinään F. W. Bulst, A. Dawes ja F. Ronkes Agerbeek,

kuultuaan julkisasiamiehen 20.11.2014 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 102 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä Huawei Technologies Co. Ltd (jäljempänä Huawei Technologies) ja toisaalta ZTE Corp. ja ZTE Deutschland GmbH (jäljempänä ZTE) ja joka koskee standardointielimen laatiman standardin kannalta olennaisen patentin (jäljempänä essentiaalipatentti) väitettyä loukkausta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

3 Münchenissä 5.10.1973 allekirjoitetun ja 7.10.1977 voimaan tulleen eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä Euroopan patenttisopimus), 1 artiklan mukaan yleissopimuksella perustetaan sopimusvaltioiden yhteinen keksinnöille myönnettäviä patentteja koskeva oikeusjärjestelmä.

4 Myöntämistä koskevia yhteisiä sääntöjä lukuun ottamatta eurooppapatenttia koskee edelleen sen sopimusvaltion kansallinen sääntely, johon se on myönnetty. Euroopan patenttisopimuksen 2 artiklan 2 kappaleessa määrätään tältä osin seuraavaa:

”Eurooppapatentilla on sama vaikutus kussakin sopimusvaltiossa, johon se on myönnetty, ja sitä koskevat samat ehdot kuin asianomaisen valtion myöntämää kansallista patenttia – –”

5 Euroopan patenttisopimuksen 64 artiklan 1 ja 3 kappaleessa määrätään eurooppapatentin haltijan oikeuksista seuraavaa:

”(1) Eurooppapatentti antaa haltijalleen – – siitä päivästä lukien, jona sen myöntämisestä on kuulutettu, kussakin sopimusvaltiossa, johon se on myönnetty, samat oikeudet kuin kyseisessä valtiossa myönnetty kansallinen patentti olisi antanut.

– –

(3) Eurooppapatentin loukkauksia käsitellään kansallisen lainsäädännön mukaisesti.”

Unionin oikeus

6 Teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/48/EY (EUVL L 157, s. 45) johdanto-osan 10, 12 ja 32 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(10) Tämän direktiivin tavoitteena on lähentää lainsäädäntöjä, jotta voidaan varmistaa teollis- ja tekijänoikeuksien suojan korkea, yhdenvertainen ja yhdenmukainen taso sisämarkkinoilla.

– –

(12) Tämä direktiivi ei saisi vaikuttaa kilpailusääntöjen, erityisesti Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan, soveltamiseen. Tässä direktiivissä säädettyjä toimenpiteitä ei saisi käyttää kilpailun rajoittamiseen aiheettomasti tavalla, joka on vastoin perustamissopimusta.

– –

(32) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa [(jäljempänä perusoikeuskirja)] tunnustetut periaatteet. Tällä direktiivillä on tarkoitus erityisesti varmistaa teollis- ja tekijänoikeuksien kunnioittaminen edellä mainitun perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti.”

7 Kyseisen direktiivin 9 artiklan, jonka otsikkona on ”Turvaamis- ja säilyttämistoimenpiteet”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat hakijan pyynnöstä:

a) määrätä väitetylle oikeudenloukkaajalle osoitetun väliaikaisen kiellon, jonka tarkoituksena on estää teollis- tai tekijänoikeuden välittömät loukkaukset – –

– –”

8 Direktiivin 10 artiklan, jonka otsikko on ”Korjaavat toimenpiteet”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on oikeudenhaltijalle loukkauksen johdosta kuuluvia vahingonkorvauksia rajoittamatta ja ilman minkäänlaista korvausta varmistettava, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat kantajan pyynnöstä antaa määräyksen asianmukaisten toimenpiteiden toteuttamisesta sellaisten tavaroiden osalta, joiden ne ovat todenneet loukkaavan teollis- tai tekijänoikeutta, ja soveltuvissa tapauksissa kyseisten tavaroiden luomisessa tai valmistuksessa pääasiassa käytettyjen materiaalien ja välineiden osalta. Näihin toimenpiteisiin sisältyvät:

a) jakelukanavasta takaisinvetäminen;

b) lopullinen poistaminen markkinointikanavasta; tai

c) hävittäminen.”

Saksan oikeus

9 Saksan siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch) 242 §:ssä, jonka otsikko on ”Lojaali täytäntöönpano”, säädetään, että velallisen on toteutettava suoritus lojaalisti hyvän liiketavan edellyttämällä tavalla.

10 Saksan patenttilain (Patentgesetz, BGBl. 1981 I, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 24.11.2011 annetun lain 13 §:llä (BGBl. 2011 I, s. 2302), 139 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos on olemassa vaara siitä, että patentinloukkaus toistuu, se, jonka oikeutta on loukattu, voi nostaa kieltokanteen sitä vastaan, joka käyttää patentoitua keksintöä 9–13 §:n vastaisesti. Oikeudenhaltijalla on tämä oikeus myös silloin, kun on olemassa vaara siitä, että sen oikeutta loukataan ensimmäisen kerran”.

11 Kilpailunrajoituksista 26.6.2013 annetun lain (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen, BGBl. 2013 I, s. 1750) 19 ja 20 §:ssä kielletään yritystä käyttämästä väärin määräävää markkina-asemaa yksin tai yhdessä muiden yritysten kanssa.

ETSIn säännöt

12 Euroopan telealan standardointilaitos (ETSI) on elin, jonka tavoitteena on ETSIn työjärjestyksen (ETSI Rules of Procedure) liitteessä 6, jonka otsikko on ”Immateriaalioikeuksia koskevat ETSIn menettelytavat” (ETSI Intellectual Property Rights Policy), olevan 3.1 kohdan mukaan luoda Euroopan televiestintäalan teknisiin tavoitteisiin mukautettuja normeja sekä vähentää ETSIn, sen jäsenten sekä ETSIn standardeja soveltavien kolmansien osalle tulevaa riskiä siitä, että standardien valmisteluun, käyttöönottoon ja soveltamiseen tehdyt investoinnit menevät hukkaan sen vuoksi, ettei mainittujen standardien soveltamisen kannalta oleellisia immateriaalioikeuksia ole saatavilla. Kyseisellä liitteellä pyritään tätä varten tasapainoon televiestintäalan yleistä käyttöä koskevien standardointitarpeiden sekä immateriaalioikeuksien haltijoiden oikeuksien välille.

13 Kyseisessä liitteessä olevan 3.2 kohdan mukaan immateriaalioikeuksien haltijoiden on saatava asianmukainen ja kohtuullinen korvaus immateriaalioikeuksiensa käytöstä.

14 Kyseisessä liitteessä olevan 4.1 kohdan mukaan kunkin ETSIn jäsenen on erityisesti sellaisen standardin laadintaprosessin kuluessa, jonka kehittämiseen jäsen osallistuu, toteutettava tarvittavat toimenpiteet tiedottaakseen ETSIlle viipymättä tämän standardin kannalta olennaisista immateriaalioikeuksistaan.

15 ETSIn työjärjestyksen liitteessä 6 olevan 6.1 kohdan mukaan silloin, kun ETSIlle ilmoitetaan tietyn standardin kannalta olennaisesta immateriaalioikeudesta, ETSIn pääjohtaja pyytää välittömästi kyseisen oikeuden haltijaa antamaan kolmen kuukauden sisällä peruuttamattoman sitoumuksen siitä, että se on valmis myöntämään kyseistä immateriaalioikeutta koskevia lisenssejä oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin eli ns. FRAND-ehdoin (fair, reasonable and non-discriminatory).

16 Kyseisessä liitteessä olevassa 6.3 kohdassa todetaan, että kun tällaista sitoumusta ei ole annettu, ETSI tutkii, onko kyseistä standardin osaa koskevat valmistelutyöt keskeytettävä, kunnes asia on käsitelty.

17 Liitteessä olevassa 8.1 kohdassa todetaan, että jos immateriaalioikeuksien haltija kieltäytyy FRAND-sitoumuksen antamisesta, ETSI selvittää, onko olemassa vaihtoehtoista teknologiaa, ja jos ei ole, kyseessä olevan standardin valmistelutyöt lopetetaan.

18 Kyseisen työjärjestyksen liitteessä 6 olevassa 14 kohdassa todetaan, että jos ETSIn jäsen toimii liitteen määräysten vastaisesti, se laiminlyö velvollisuuksiaan ETSIä kohtaan.

19 Kyseisessä liitteessä olevan 15.6 kohdan mukaan immateriaalioikeuksia pidetään olennaisina erityisesti silloin, kun teknisistä syistä ei ole mahdollista valmistaa standardin mukaisia tuotteita mainittua oikeutta loukkaamatta.

20 ETSI ei kuitenkaan tarkista jäsentensä välttämättömiksi ilmoittamien immateriaalioikeuksien pätevyyttä tai olennaista luonnetta. Kyseisessä liitteessä ei myöskään määritellä käsitettä ”FRAND-ehdoin myönnetty lisenssi”.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

21 Huawei Technologies on maailmanlaajuinen televiestintäalalla toimiva yhtiö, joka on muun muassa eurooppapatentin EP 2 090 050 B 1 haltija; kyseisen patentin nimike on ”Menettely ja laitteet synkronointisignaalin muodostamiseksi viestintäjärjestelmässä”, ja se on myönnetty Saksan liittotasavallassa, joka on Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltio (jäljempänä patentti EP 2 090 050 B 1).

22 Huawei Technologies ilmoitti tämän patentin 4.3.2009 ETSIlle standardin ”Long Term Evolution” kannalta olennaisena patenttina. Samalla Huawei Technologies sitoutui myöntämään kolmansille lisenssejä FRAND-ehdoin.

23 Kansallinen tuomioistuin toteaa ennakkoratkaisupyynnössään tästä, että kyseinen patentti on tämän standardin kannalta olennainen, mikä merkitsee sitä, että kaikki mainittua standardia soveltavat käyttävät väistämättä saman patentin teoriaa.

24 Huawei Technologies ja ZTE Corp., joka on maailmanlaajuiseen televiestintäalalla toimivaan konserniin kuuluva yhtiö ja joka myy Saksassa muun muassa kyseiseen standardiin liittyvällä tietokoneohjelmalla varustettuja tuotteita, kävivät marraskuun 2010 ja maaliskuun 2011 lopun välisenä aikana keskusteluja muun muassa patentin EP 2 090 050 B 1 loukkauksesta sekä mahdollisuudesta sopia näitä tuotteita koskevasta lisenssistä FRAND-ehdoin.

25 Huawei Technologies mainitsi kohtuulliseksi katsomansa lisenssimaksun määrän. ZTE Corp. puolestaan toivoi ristiinlisensointia. Mitään tarjousta lisenssisopimukseksi ei kuitenkaan esitetty.

26 ZTE myy Saksassa standardin ”Long Term Evolution” pohjalta toimivia tuotteita ja käyttää siten patenttia EP 2 090 050 B 1 maksamatta Huawei Technologiesille lisenssimaksua ja tekemättä tälle tyhjentävää selvitystä käytöstä.

27 Huawei Technologies nosti 28.4.2011 ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa Euroopan patenttisopimuksen 64 artiklan ja Saksan patenttilain, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 24.11.2011 annetun lain 13 §:llä, 139 §:n ja sitä seuraavien pykälien nojalla patentinloukkauskanteen ZTE:tä vastaan ja vaati oikeudenloukkauksen lopettamista, kirjanpitotietojen toimittamista, tuotteiden vetämistä pois markkinoilta sekä vahingonkorvauksen määräämistä.

28 Kyseinen kansallinen tuomioistuin katsoo, että pääasian ratkaisu riippuu sen selvittämisestä, onko Huawei Technologiesin nostamaa kannetta pidettävä määräävän markkina-aseman väärinkäyttönä. Kansallinen tuomioistuin toteaa siten, että on mahdollista vedota lisenssin pakollisuuteen kieltokanteen hylkäämiseksi erityisesti SEUT 102 artiklan perusteella, jos voidaan katsoa, että nostaessaan kieltokanteen Huawei Technologies käyttää väärin määräävää markkina-asemaa, joka sillä kyseisen tuomioistuimen mukaan kiistatta on.

29 Kansallinen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että sen määrittämiseen, mistä ajankohdasta lähtien essentiaalipatentin haltija rikkoo SEUT 102 artiklaa kieltokanteen nostamisen perusteella, voidaan soveltaa erilaisia lähestymistapoja.

30 Kyseinen tuomioistuin toteaa tästä, että SEUT 102 artiklan, kilpailunrajoituksista 26.6.2013 annetun lain 20 §:n 1 momentin ja siviililain 242 §:n nojalla Bundesgerichtshof (Saksan liittovaltion ylin siviilituomioistuin) on katsonut 6.5.2009 antamassaan tuomiossa Orange-Book-Standard (KZR 39/06),

että patentinhaltijan, joka nostaa patentinloukkauksen lopettamista koskevan kanteen, kun vastaaja voi vaatia lisenssiä tästä patentista, voidaan katsoa käyttävän väärin määräävää markkina-asemaansa ainoastaan tiettyjen ehtojen täyttyessä.

31 Vastaajan on yhtäältä pitänyt tehdä kantajalle lisenssisopimuksen tekemistä koskeva ehdoton tarjous, joka ei saa koskea pelkkiä patentinloukkaustapauksia ja johon hänen on oltava sitoutunut, ja kantajan on hyväksyttävä tarjous, jos kieltäytyminen aiheuttaisi vastaajalle epäoikeudenmukaista haittaa tai loukkaisi syrjintäkiellon periaatetta.

32 Toisaalta silloin, kun vastaaja käyttää patentin kohdetta jo ennen kuin kantaja on hyväksynyt tällaisen tarjouksen, vastaajan on täytettävä tulevasta lisenssisopimuksesta sille aiheutuvat velvollisuudet patentin käyttämiseksi eli tehtävä selvitys patentin käyttöön liittyvistä toimistaan sekä täytettävä selvityksestä johtuvat maksuvelvoitteensa.

33 Kun otetaan huomioon se seikka, ettei ZTE:n sopimustarjouksia voida pitää ehdottomina, koska ne rajoittuivat ainoastaan tuotteisiin, joilla on loukattu patenttia, eikä ZTE ole maksanut itse laskemaansa lisenssimaksun määrää eikä toimittanut tyhjentävää selvitystä patentin käyttöön liittyvistä toimistaan, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että sen on suljettava pois se mahdollisuus, että ZTE voisi pätevästi vedota lisenssin pakollisuuteen, ja näin ollen hyväksyttävä Huawei Technologiesin patentinloukkauskanne.

34 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa kuitenkin, että komission 21.12.2012 antamissa lehdistötiedotteessa IP/12/1448 ja muistiossa MEMO/12/1021, jotka käsittelevät patentinloukkauksia matkapuhelinmarkkinoilla koskevan oikeudenkäynnin yhteydessä Samsungille osoitettua väitetiedoksiantoa, Euroopan komissio vaikuttaa katsovan, että kieltokanteen nostaminen on lainvastaista SEUT 102 artiklan valossa, kun kanne koskee essentiaalipatenttia, kun patentinhaltija on ilmoittanut standardointielimelle valmiudestaan myöntää lisenssejä FRAND-ehdoin ja kun patentinloukkaaja itse on valmis neuvottelemaan tällaisen lisenssin. Kansallisen tuomioistuimen mukaan merkitystä ei siis ole sillä seikalla, etteivät osapuolet olleet päässeet yhteisymmärrykseen sopimuksen tiettyjen lausekkeiden sisällöstä eivätkä etenkään maksettavan lisenssimaksun suuruudesta.

35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kuitenkin toteaa, että jos sen olisi sovellettava ainoastaan näitä kriteerejä, sen pitäisi hylätä Huawei Technologiesin kieltokanne sillä perusteella, että se merkitsee SEUT 102 artiklassa tarkoitettua väärinkäyttöä, koska on riidatonta, että pääasian osapuolet olivat valmiita neuvottelemaan.

36 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että pääasiassa sen, että patentinloukkaaja on valmis neuvottelemaan ja että patentin EP 2 090 050 B 1 haltija on valmis myöntämään kolmansille patentteja, ei pitäisi riittää sen toteamiseen, että määräävää markkina-asemaa on käytetty väärin.

37 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan arvioitaessa sitä, merkitseekö essentiaalipatentin haltijan käyttäytyminen väärinkäyttöä, on varmistettava asianmukainen ja oikeudenmukainen tasapaino osapuolten, joilla on oltava yhdenvertainen neuvotteluvoima, kaikkien perusteltujen intressien välillä.

38 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo vastaavasti, ettei essentiaalipatentin haltijan eikä patentinloukkaajan aseman pidä mahdollistaa joko kohtuuttoman korkeiden lisenssimaksujen (ns. hold-up-tilanne) tai kohtuuttoman matalien (ns. reverse hold-up -tilanne) lisenssimaksujen saamista. Paitsi tästä syystä myös saman tuotteen lisenssinhaltijoiden ja patentinloukkaajien yhdenvertaiseen kohteluun liittyvistä näkökohdista essentiaalipatentin haltijalla on oltava käytettävissään kieltokanne. Tämän laissa säädetyn oikeuden käyttäminen ei sinällään voi merkitä määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä, jonka toteaminen edellyttää muiden rikkomista merkitsevien osatekijöiden olemassaoloa. ”Neuvotteluvalmiuden” käsitteen käyttäminen määräävän markkina-aseman väärinkäytön kriteerinä ei näin ollen ole kyseisen tuomioistuimen mukaan tyydyttävää, koska se voi johtaa lukuisiin eri tulkintoihin ja koska sillä varmistetaan patentinloukkaajalle liian suuri

liikkumavara. Joka tapauksessa on niin, että jos tällainen käsite todettaisiin merkitykselliseksi, on asetettava tiettyjä laadullisia ja ajallisia vaatimuksia lisenssinhakijan rehellisyyden takaamiseksi. Kyseisen tuomioistuimen mukaan olisi siis vaadittava lisenssiä koskevan sellaisen ehdottoman tarjouksen esittämistä ennen kyseisen patentin käyttämistä, joka on täsmällinen ja hyväksyttävissä ja johon sisältyvät kaikki yleisesti lisenssisopimukseen kuuluvat seikat. Erityisesti sellaisten toimijoiden, jotka ovat jo saattaneet markkinoille tuotteita, joissa käytetään essentiaalipatenttia, on tällaisen tarjouksen yhteydessä välittömästi täytettävä velvollisuus toimittaa selvitys tämän essentiaalipatentin käytöstä ja maksaa tästä seuraava lisenssimaksu. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo lisäksi, että patentinloukkaajan on voitava aluksi asettaa vakuus sen sijaan, että se maksaisi lisenssimaksun suoraan kyseisen essentiaalipatentin haltijalle. Samoin lisenssiä koskevan pyynnön tekijällä olisi oltava mahdollisuus antaa tämän patentinhaltijan määrittää lisenssimaksun kohtuullinen suuruus tämän harkinnan mukaisesti.

39 Näin ollen Landgericht Düsseldorf päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Käyttääkö [essentiaalipatentin] haltija, joka on ilmoittanut standardointielimelle olevansa valmis myöntämään kolmansille lisenssin [FRAND-ehdoin], määräävää markkina-asemaansa väärin, jos se nostaa kieltokanteen patentinloukkaajaa vastaan, vaikka viimeksi mainittu on ilmoittanut olevansa valmis neuvottelemaan tällaisesta lisenssistä,

vai

onko määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä katsottava olevan kyse ainoastaan silloin, jos patentinloukkaaja on tehnyt [essentiaalipatentin] haltijalle lisenssisopimuksen tekemistä varten hyväksyttävän ja ehdottoman tarjouksen, jota patentinhaltija ei voi hylätä aiheuttamatta patentinloukkaajalle kohtuutonta haittaa tai loukkaamatta syrjintäkiellon periaatetta, ja jos patentinloukkaaja on tulevaa lisenssiä ennakoiden jo täyttänyt toteutunutta käyttöä koskevat sopimusvelvoitteensa?

2) Mikäli määräävää markkina-asemaa on katsottava käytetyn väärin jo yksistään patentinloukkaajan neuvotteluvalmiuden vuoksi:

Asetetaanko SEUT 102 artiklassa erityisiä laadullisia tai ajallisia vaatimuksia neuvotteluvalmiudelle? Voidaanko patentinloukkaajan katsoa olevan valmis neuvottelemaan, jos se on ainoastaan yleisesti (ja suullisesti) ilmoittanut olevansa valmis aloittamaan neuvottelut, vai onko patentinloukkaajan jo täytynyt ryhtyä neuvottelemaan esimerkiksi mainitsemalla konkreettisia ehtoja, joiden mukaisesti se on valmis tekemään lisenssisopimuksen?

3) Mikäli määräävän markkina-aseman väärinkäyttö edellyttää hyväksyttävän ja ehdottoman sopimustarjouksen tekemistä:

Asetetaanko SEUT 102 artiklassa erityisiä laadullisia ja/tai ajallisia vaatimuksia tällaiselle tarjoukselle? Onko tarjouksessa oltava kaikki sellaiset ehdot, jotka tavanomaisesti sisällytetään kyseistä tekniikan alaa koskeviin lisenssisopimuksiin? Voidaanko tarjouksen edellytykseksi asettaa erityisesti se, että [essentiaalipatenttia] tosiasiallisesti käytetään tai että patentti on pätevä?

4) Mikäli määräävän markkina-aseman väärinkäyttö edellyttää, että patentinloukkaaja täyttää myönnettävästä lisenssistä sille aiheutuvat velvollisuudet:

Asetetaanko SEUT 102 artiklassa erityisiä vaatimuksia toimille, jotka patentinloukkaajan on toteutettava velvollisuuksiensa täyttämiseksi? Onko patentinloukkaaja velvollinen antamaan selvityksen patentin käyttöön liittyvistä toimistaan ja/tai maksamaan lisenssimaksun? Voiko patentinloukkaaja täyttää lisenssimaksujen maksamista koskevan velvollisuutensa tarvittaessa vakuuden asettamisen avulla?

5) Onko niin, että edellytyksiä, joiden täyttyessä [essentiaalipatentin] haltijan katsotaan väärinkäyttäneen määräävää markkina-asemaansa, sovelletaan myös silloin, jos patentinhaltija vetoaa tuomioistuimessa muihin patentin loukkaamisesta johdettaviin oikeuksiin (kirjanpitotietojen toimittaminen, tuotteiden vetäminen pois markkinoilta, vahingonkorvaukset)?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

40 Aluksi on todettava, että nyt käsiteltävänä oleva ennakkoratkaisupyyntö liittyy patentinloukkausta koskevaan oikeusriitaan, jossa on vastakkain kaksi sellaista televiestintäalan toimijaa, jotka ovat lukuisien ”Long Term Evolution” -standardin – joka on ETSIn yhteydessä laadittu yli 4 700 essentiaalipatentista koostuva standardi – kannalta olennaisten patenttien haltijoita ja jotka ovat sitoutuneet myöntämään kolmansille lisenssejä näihin patentteihin FRAND-ehdoin.

41 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee tämän oikeusriidan asiayhteydessä, onko patentinloukkauskannetta, jossa vaaditaan oikeudenloukkauksen lopettamista, kirjanpitotietojen toimittamista, tuotteiden vetämistä pois markkinoilta sekä vahingonkorvauksen määräämistä ja jonka on nostanut essentiaalipatentin haltija, eli nyt esillä olevassa asiassa Huawei Technologies, lisenssisopimuksen tekemistä pyytäneen tämän essentiaalipatentin väitettyä patentinloukkaajaa, eli ZTE:tä, vastaan, pidettävä SEUT 102 artiklassa tarkoitettuna määräävän markkina-aseman väärinkäyttönä ja onko kyseisen tuomioistuimen näin ollen hylättävä se.

42 Ennakkoratkaisukysymyksiin vastaamiseksi ja sellaisen patentinloukkauskanteen hyväksyttävyyden arvioimiseksi, jonka tällaisen essentiaalipatentin haltija on nostanut sellaista väitettyä patentinloukkaajaa vastaan, jonka kanssa ei ole päästy sopimukseen lisenssistä, on etsittävä tasapaino yhtäältä vapaan kilpailun säilyttämisen – minkä perusteella primaarioikeuden määräyksissä ja erityisesti SEUT 102 artiklassa kielletään määräävän markkina-aseman väärinkäyttö – ja toisaalta perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdassa ja 47 artiklassa tälle oikeudenhaltijalle teollis- ja tekijänoikeuksien sekä tehokkaan oikeussuojan osalta vahvistettujen välttämättömien takeiden välillä.

43 Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ennakkoratkaisupyynnössään toteaa, pääasian asianosaiset eivät ole kyseisessä tuomioistuimessa kiistäneet määräävän markkina-aseman olemassaoloa. Koska kansallisen tuomioistuimen esittämät kysymykset koskevat ainoastaan väärinkäytön olemassaoloa, arviointi on rajattava koskemaan ainoastaan tätä viimeksi mainittua kriteeriä.

Ensimmäinen, toinen, kolmas ja neljäs ennakkoratkaisukysymys sekä viides ennakkoratkaisukysymys siltä osin kuin se koskee kanteita, joissa vaaditaan tuotteiden vetämistä pois markkinoilta

44 Jäljempänä yhdessä käsiteltävillä ensimmäisellä, toisella, kolmannella ja neljännellä ennakkoratkaisukysymyksellään sekä viidennellä ennakkoratkaisukysymyksellään siltä osin kuin se koskee kanteita, joissa vaaditaan tuotteiden vetämistä pois markkinoilta, kansallinen tuomioistuin tiedustelee lähinnä, missä olosuhteissa se, että määräävässä asemassa oleva yritys, joka on sellaisen essentiaalipatentin haltija, jonka osalta tämä yritys on antanut standardointielimelle sitoumuksen

myöntää kolmansille lisenssejä FRAND-ehdoin, nostaa loukkauskanteen, jossa se vaatii tämän essentiaalipatentin loukkaamisen lopettamista tai niiden tuotteiden vetämistä pois markkinoilta, joiden valmistuksessa on käytetty kyseistä essentiaalipatenttia, on pidettävä SEUT 102 artiklan vastaisena väärinkäyttönä.

45 Aluksi on muistutettava, että SEUT 102 artiklassa tarkoitettu määräävän aseman väärinkäytön käsite on objektiivinen käsite, joka tarkoittaa määräävässä asemassa olevan yrityksen käyttäytymistä, joka on omiaan vaikuttamaan sellaisten markkinoiden rakenteeseen, joilla juuri kyseessä olevan yrityksen olemassaolon vuoksi kilpailuaste on jo heikentynyt, ja joka estää markkinoilla vielä olemassa olevan kilpailuasteen säilymisen ja tämän kilpailun kehittymisen sen vuoksi, että tämä yritys käyttää muita kuin niitä keinoja, joita taloudellisten toimijoiden suoritteisiin perustuvassa tavaroiden tai palvelujen tavallisessa kilpailussa käytetään (tuomio Hoffmann-La Roche v. komissio, 85/76, EU:C:1979:36, 91 kohta; tuomio AKZO v. komissio, C-62/86, EU:C:1991:286, 69 kohta ja tuomio Tomra Systems ym. v. komissio, C-549/10 P, EU:C:2012:221, 17 kohta).

46 Tästä on vakiintuneessa oikeuskäytännössä todettu, että immateriaalioikeuksiin liittyvän yksinoikeuden – pääasiassa siis oikeuden nostaa loukkauskanne – käyttäminen kuuluu immateriaalioikeuden haltijalle kuuluviin oikeuksiin, joten tämä oikeuden käyttäminen ei voi sinällään olla määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä (ks. vastaavasti tuomio Volvo, 238/87, EU:C:1988:477, 8 kohta; tuomio RTE ja ITP v. komissio, C-241/91 P ja C-242/91 P, EU:C:1995:98, 49 kohta ja tuomio IMS Health, C-418/01, EU:C:2004:257, 34 kohta).

47 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on kuitenkin myös niin, että immateriaalioikeuden haltija voi käyttää yksinoikeuttaan siten, että poikkeuksellisissa olosuhteissa sitä voidaan pitää SEUT 102 artiklassa tarkoitettuna väärinkäyttönä (ks. vastaavasti tuomio Volvo, 238/87, EU:C:1988:477, 9 kohta; tuomio RTE ja ITP v. komissio, C-241/91 P ja C-242/91 P, EU:C:1995:98, 50 kohta ja tuomio IMS Health, C-418/01, EU:C:2004:257, 35 kohta).

48 Kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 70 kohdassa totesi, on kuitenkin korostettava, että esillä olevaan asiaan liittyy erityispiirteitä, jotka erottavat sen asioista, jotka ovat johtaneet edellä 46 ja 47 kohdassa mainittujen tuomioiden antamiseen.

49 Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuinkin toteaa, nyt käsiteltävälle asialle on luonteenomaista se seikka, että kyseessä oleva patentti on standardointielimen laatiman standardin kannalta olennainen, mikä tekee patentin käyttämisestä välttämätöntä kilpailijoille, jotka aikovat valmistaa sen standardin mukaisia tuotteita, johon patentti liittyy.

50 Tämä erityispiirre erottaa essentiaalipatentit patenteista, jotka eivät ole tietyn standardin kannalta olennaisia ja jotka mahdollistavat tavallisesti sen, että kolmannet voivat valmistaa kilpailevia tuotteita kyseisestä patentista poikkeamalla ilman, että kyseessä olevan tuotteen perustoimintoja vaarannetaan.

51 Toisaalta pääasialle on luonteenomaista, että kyseinen patentti on saanut essentiaalipatentin aseman ainoastaan vastineena edellä 15–17 ja 22 kohdasta ilmenevän kaltaiselle peruuttamattomalle sitoumukselle, jonka sen haltija on antanut standardointielimelle ja jonka mukaan se on valmis myöntämään kolmansille lisenssejä FRAND-ehdoin.

52 Vaikka kyseisen olennaisen patentin haltijalla on oikeus nostaa kieltokanne tai kanne, jossa vaaditaan tuotteiden vetämistä pois markkinoilta, se seikka, että kyseinen patentti on saanut essentiaalipatentin aseman, johtaa siihen, että sen haltija voi estää kilpailijoidensa valmistamien tällaisten tuotteiden markkinoilletulon tai säilymisen markkinoilla ja siten varata näiden tuotteiden valmistuksen itselleen.

53 Kun otetaan huomioon, että sitoumus myöntää lisenssejä FRAND-ehdoin luo kolmansille perusteltuja odotuksia siitä, että essentiaalipatentin haltija todella myöntää lisenssejä tällaisin ehdoin, sitä, että essentiaalipatentin haltija kieltäytyy myöntämästä lisenssiä näillä ehdoilla, voidaan näin ollen lähtökohtaisesti pitää SEUT 102 artiklassa tarkoitettuna väärinkäyttönä.

54 Tästä seuraa, että kun otetaan huomioon syntyneet perustellut odotukset, esteenä kieltokanteelle tai kanteelle, jossa vaaditaan tuotteiden vetämistä pois markkinoilta, voidaan lähtökohtaisesti vedota siihen, että lisenssin epääminen on väärinkäyttöä. Patentinhaltijalla on SEUT 102 artiklan nojalla kuitenkin velvollisuus ainoastaan lisenssin myöntämiseen FRAND-ehdoin. Pääasian asianosaiset ovat erimielisiä siitä, mitä FRAND-ehdot nyt esillä olevassa asiassa edellyttävät.

55 Jotta kieltokannetta tai kannetta, jossa vaaditaan tuotteiden vetämistä pois markkinoilta, ei tällaisessa tapauksessa pidettäisi väärinkäyttönä, essentiaalipatentin haltijan on noudatettava ehtoja, joilla pyritään varmistamaan oikeudenmukainen tasapaino kyseessä olevien intressien välillä.

56 Tältä osin on otettava asianmukaisesti huomioon nyt käsiteltävän asian tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen erityinen luonne (ks. vastaavasti tuomio Post Danmark, C-209/10, EU:C:2012:172, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

57 On siis otettava huomioon tarve kunnioittaa teollis- ja tekijänoikeuksia, mihin pyritään muun muassa direktiivillä 2004/48, jossa perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti säädetään oikeuskeinoista, joilla voidaan varmistaa teollis- ja tekijänoikeuksien suojan korkea taso sisämarkkinoilla, sekä perusoikeuskirjan 47 artiklassa taattu tehokas oikeussuoja, joka muodostuu eri osatekijöistä, joihin kuuluu oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimissa (ks. vastaavasti tuomio Otis ym., C-199/11, EU:C:2012:684, 48 kohta).

58 Vaatimus teollis- ja tekijänoikeuksien suojan korkeasta tasosta merkitsee sitä, ettei oikeudenhaltijalta lähtökohtaisesti voida evätä oikeutta nostaa tuomioistuimessa kanteita, joilla voidaan taata sille kuuluvien yksinoikeuksien tehokas kunnioittaminen, ja että näiden oikeuksien sellaisen käyttäjän, joka ei ole niiden haltija, on lähtökohtaisesti saatava kaikkea käyttöä varten etukäteen lisenssi.

59 Vaikkei essentiaalipatentin haltijan standardointielimelle antama peruuttamaton sitoumus myöntää lisenssejä FRAND-ehdoin voi tehdä tälle oikeudenhaltijalle perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdassa ja 47 artiklassa taattuja oikeuksia tyhjiksi, on kuitenkin perusteltua edellyttää kyseiseltä oikeudenhaltijalta erityisten vaatimusten noudattamista silloin, kun tämä nostaa väitettyjä oikeudenloukkaajia vastaan kieltokanteita tai kanteita, joissa vaaditaan tuotteiden vetämistä pois markkinoilta.

60 Tästä seuraa, että essentiaalipatentin haltija, joka katsoo joutuneensa oikeudenloukkauksen kohteeksi, ei voi SEUT 102 artiklaa rikkomatta nostaa väitettyä oikeudenloukkaajaa vastaan kieltokannetta tai kannetta, jossa vaaditaan tuotteiden vetämistä pois markkinoilta, ilman ennakkoilmoitusta ja väitettyä oikeudenloukkaajaa ennakolta kuulematta, vaikka tämä olisi jo käyttänyt kyseistä essentiaalipatenttia.

61 Kyseisen essentiaalipatentin haltijan on ennen tällaisten kanteiden nostamista yhtäältä varoitettava väitettyä oikeudenloukkaajaa siitä oikeudenloukkauksesta, josta sitä moititaan, ja mainittava tässä yhteydessä loukattu essentiaalipatentti ja tapa, jolla sitä on loukattu.

62 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 81 kohdassa, on niin, että kun otetaan huomioon pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen standardin muodostavien essentiaalipatenttien suuri määrä, essentiaalipatentin loukkaaja ei välttämättä tiedä käyttävänsä jotakin pätevän ja standardin kannalta olennaisen patentin teoriaa.

63 Toisaalta sen jälkeen, kun väitetty oikeudenloukkaaja on ilmoittanut tahtonsa lisenssisopimuksen tekemiseen FRAND-ehdoin, oikeudenhaltijan tehtävänä on toimittaa oikeudenloukkaajalle konkreettinen, kirjallinen ja FRAND-ehtojen mukainen lisenssitarjous standardointielimelle antamansa sitoumuksen mukaisesti ja ilmoitettava muun muassa lisenssimaksu ja sen laskentatapaa koskevat säännöt.

64 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 86 kohdassa, siinä tapauksessa, että essentiaalipatentin haltija antaa standardointielimelle sitoumuksen lisenssien myöntämisestä FRAND-ehdoin, siltä voidaan nimittäin odottaa tällaisen tarjouksen tekemistä. Lisäksi silloin, kun ei ole olemassa julkistettua vakiolisenssisopimusta eikä muiden kilpailijoiden kanssa jo tehtyjä lisenssisopimuksia ole julkistettu, essentiaalipatentin haltijalla on väitettyä oikeudenloukkaajaa paremmat mahdollisuudet selvittää, onko sen tarjous syrjintäkieltoa koskevan edellytyksen mukainen.

65 Väitetyn oikeudenloukkaajan tehtävänä on sitä vastoin vastata huolellisuutta noudattaen tähän tarjoukseen alalla tunnustettujen kaupallisten käytäntöjen mukaisesti ja vilpittömässä mielessä, mikä on määritettävä objektiivisten seikkojen perusteella ja mikä edellyttää muun muassa sitä, että se toimii viivyttelemättä.

66 Sikäli kun väitetty oikeudenloukkaaja ei hyväksy saamaansa tarjousta, se voi vedota kieltokanteen tai kanteen, jossa vaaditaan tuotteiden vetämistä pois markkinoilta, väärinkäytön luonteeseen ainoastaan, jos se tekee essentiaalipatentin haltijalle viipymättä ja kirjallisesti konkreettisen vastatarjouksen, joka vastaa FRAND-ehtoja.

67 Lisäksi siinä tapauksessa, että väitetty oikeudenloukkaaja käyttää essentiaalipatentin teoriaa ennen lisenssisopimuksen tekemistä, sillä on vastatarjouksen hylkäämishetkestä lähtien velvollisuus asettaa asianmukainen vakuus alalla tunnustettujen kaupallisten käytäntöjen mukaisesti, esimerkiksi hankkimalla pankkivakuuden tai tallettamalla tarvittavat määrät. Vakuuden laskentaan on sisällyttävä muun muassa essentiaalipatentin menneiden käyttökertojen lukumäärä, josta väitetyn oikeudenloukkaajan on voitava esittää tilitys.

68 Silloin, kun väitetyn oikeudenloukkaajan vastatarjouksen seurauksena ei päästä sopimukseen FRAND-ehtojen yksityiskohdista, sopijapuolilla on yhteisestä sopimuksesta mahdollisuus vaatia, että lisenssimaksun määrän määrittää riippumaton kolmas osapuoli lyhyessä määräajassa.

69 Kun otetaan huomioon yhtäältä se seikka, ettei pääasiassa kyseessä olevan standardin laatineen standardointielimen kaltainen standardointielin standardointimenettelyssä tarkista patenttien pätevyyttä tai olennaista luonnetta sen standardin kannalta, jonka osana ne ovat, ja toisaalta perusoikeuskirjan 47 artiklassa taattu oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan, väitettyä oikeudenloukkaajaa ei voida moittia siitä, että se samanaikaisesti lisenssin myöntämistä koskevien neuvottelujen kanssa joko riitauttaa patenttien pätevyyden ja/tai olennaisen luonteen sen standardin kannalta, jonka osana ne ovat, ja/tai niiden tosiasiallisen käytön taikka varaa mahdollisuuden tähän tulevaisuudessa.

70 Siltä osin kuin nämä kriteerit ovat asian olosuhteiden kannalta merkityksellisiä pääasian ratkaisemiseksi, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on tutkia, täyttyvätkö edellä mainitut kriteerit nyt käsiteltävässä asiassa.

71 Kaikesta edellä todetusta seuraa, että ensimmäiseen, toiseen, kolmanteen ja neljänteen ennakkoratkaisukysymykseen sekä viidenteen ennakkoratkaisukysymykseen siltä osin kuin se koskee kanteita, joissa vaaditaan tuotteiden vetämistä pois markkinoilta, on vastattava, että SEUT 102 artiklaa on tulkittava siten, että essentiaalipatentin haltija, joka on antanut standardointielimelle peruuttamattoman sitoumuksen myöntää kolmansille lisenssejä FRAND-ehdoin, ei käytä tässä artiklassa tarkoitetulla tavalla väärin määräävää markkina-asemaansa nostaessaan loukkauskanteen, jossa se vaatii patenttinsa loukkaamisen lopettamista tai sellaisten tuotteiden vetämistä pois markkinoilta, joiden valmistuksessa on käytetty tätä patenttia, kun

— yhtäältä kyseinen oikeudenhaltija on ennen mainitun kanteen nostamista varoittanut väitettyä oikeudenloukkaajaa siitä oikeudenloukkauksesta, josta sitä moititaan, ja maininnut tässä loukatun patentin ja tavan, jolla sitä on loukattu, ja toisaalta sen jälkeen, kun väitetty oikeudenloukkaaja on ilmoittanut tahtonsa lisenssisopimuksen tekemiseen FRAND-ehdoin, toimittanut tälle oikeudenloukkaajalle konkreettisen, kirjallisen lisenssitarjouksen tällaisin ehdoin ja ilmoittanut erityisesti lisenssimaksun ja sen laskentatapaa koskevat säännöt, ja

— oikeudenloukkaaja, joka jatkaa kyseisen patentin käyttämistä, ei vastaa huolellisuutta noudattaen tähän tarjoukseen alalla tunnustettujen kaupallisten käytäntöjen mukaisesti ja vilpittömässä mielessä, mikä on määritettävä objektiivisten seikkojen perusteella ja mikä edellyttää muun muassa sitä, että oikeudenloukkaaja toimii viivyttelemättä.

Viides ennakkoratkaisukysymys siltä osin kuin se koskee kanteita, joissa vaaditaan kirjanpitotietojen toimittamista tai vahingonkorvauksen määräämistä

72 Viidennellä kysymyksellään, siltä osin kuin se koskee kanteita, joissa vaaditaan kirjanpitotietojen toimittamista tai vahingonkorvauksen määräämistä, kansallinen tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko SEUT 102 artiklaa tulkittava siten, että siinä kielletään määräävässä markkina-asemassa olevaa yritystä, joka on sellaisen essentiaalipatentin haltija, jonka osalta tämä yritys on antanut standardointielimelle sitoumuksen myöntää lisenssejä FRAND-ehdoin, nostaa essentiaalipatenttinsa väitettyä loukkaajaa vastaan loukkauskanteen, jossa se vaatii kirjanpitotietojen toimittamista aikaisemmasta patentin käytöstä tai vahingonkorvauksen määräämistä tämän käytön perusteella.

73 Kuten edellä 52 ja 53 kohdasta ilmenee, sitä, että essentiaalipatentin haltija käyttää immateriaalioikeuksiaan nostamalla kieltokanteen tai kanteen, jossa vaaditaan tuotteiden vetämistä pois markkinoilta, voidaan pääasian olosuhteiden kaltaisissa olosuhteissa pitää väärinkäyttönä, koska tällaiset teot ovat omiaan estämään kilpailijoiden valmistamien kyseisen standardin mukaisten tuotteiden markkinoilletulon tai säilymisen markkinoilla.

74 Ennakkoratkaisupyynnössä olevan kuvauksen mukaan kyseisen essentiaalipatentin haltijan nostamat patentinloukkauskanteet, joissa vaaditaan joko tämän essentiaalipatentin aikaisempaan käyttöön liittyvien kirjanpitotietojen toimittamista tai vahingonkorvaukseen määräämistä tämän käytön perusteella, eivät kuitenkaan vaikuta suoraan kilpailijoiden valmistamien kyseisen standardin mukaisten tuotteiden markkinoilletuloon tai säilymiseen markkinoilla.

75 Tästä seuraa, ettei pääasian kaltaisissa olosuhteissa tällaisia kanteita voida pitää väärinkäyttönä SEUT 102 artiklan perusteella.

76 Edellä todetun perusteella viidenteen ennakkoratkaisukysymykseen siltä osin kuin se koskee kanteita, joissa vaaditaan kirjanpitotietojen toimittamista tai vahingonkorvauksen määräämistä, on vastattava, että SEUT 102 artiklaa on tulkittava siten, ettei siinä pääasian kaltaisissa olosuhteissa kielletä sitä, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys, joka on sellaisen essentiaalipatentin haltija, jonka osalta tämä yritys on antanut standardointielimelle sitoumuksen myöntää lisenssejä FRAND-ehdoin, nostaa essentiaalipatenttinsa väitettyä loukkaajaa vastaan loukkauskanteen, jossa se vaatii tämän essentiaalipatentin aikaisempaan käyttöön liittyvien kirjanpitotietojen toimittamista tai vahingonkorvauksen määräämistä tämän käytön perusteella.

Oikeudenkäyntikulut

77 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) SEUT 102 artiklaa on tulkittava siten, että standardointielimen laatiman standardin kannalta olennaisen patentin haltija, joka on antanut tälle standardointielimelle peruuttamattoman sitoumuksen antaa kolmansille lisenssejä oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin eli ns. FRAND-ehdoin (fair, reasonable and non-discriminatory), ei käytä tässä artiklassa tarkoitetulla tavalla väärin määräävää markkina-asemaansa nostaessaan loukkauskanteen, jossa se vaatii patenttinsa loukkaamisen lopettamista tai sellaisten tuotteiden vetämistä pois markkinoilta, joiden valmistuksessa on käytetty tätä patenttia, kun

— yhtäältä kyseinen oikeudenhaltija on ennen mainitun kanteen nostamista varoittanut väitettyä oikeudenloukkaajaa siitä oikeudenloukkauksesta, josta sitä moititaan, ja maininnut tässä loukatun patentin ja tavan, jolla sitä on loukattu, ja toisaalta sen jälkeen, kun väitetty oikeudenloukkaaja on ilmoittanut tahtonsa lisenssisopimuksen tekemiseen FRAND-ehdoin, toimittanut tälle oikeudenloukkaajalle konkreettisen, kirjallisen lisenssitarjouksen tällaisin ehdoin ja ilmoittanut erityisesti lisenssimaksun ja sen laskentatapaa koskevat säännöt, ja

— oikeudenloukkaaja, joka jatkaa kyseisen patentin käyttämistä, ei vastaa huolellisuutta noudattaen tähän tarjoukseen alalla tunnustettujen kaupallisten käytäntöjen mukaisesti ja vilpittömässä mielessä, mikä on määritettävä objektiivisten seikkojen perusteella ja mikä edellyttää muun muassa sitä, että oikeudenloukkaaja toimii viivyttelemättä.

2) SEUT 102 artiklaa on tulkittava siten, ettei siinä pääasian kaltaisissa olosuhteissa kielletä sitä, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys, joka on sellaisen standardointielimen laatiman standardin kannalta olennaisen patentin haltija, jonka osalta tämä yritys on antanut standardointielimelle sitoumuksen myöntää lisenssejä FRAND-ehdoin, nostaa patenttinsa väitettyä loukkaajaa vastaan loukkauskanteen, jossa se vaatii tämän patentin aikaisempaan käyttöön liittyvien kirjanpitotietojen toimittamista tai vahingonkorvauksen määräämistä tämän käytön perusteella.

Allekirjoitukset